

Yıl : 2 Sayı 15-28

Fiyatı : 10 Kuruştur

Onbeş günde bir çıkar

MEMLEKET

ÇUKUR OVA

İKTİSADİ EDEBİ HARSİ

mecmuadır

İktisadî konfrastan İhtiyaçlar ve medeniyet	İ. Habip
Terbiyevî görüşler	E. Hamdi
Adana pamukculuğundan Makinelerin faide ve zararları	M. Dündar
Atalar sözü	K. Özdemir
Aşık Hüseyin (Halk şairlerinden)	H. KökAlp
Ademe götürüldü (şiir)	M. Necip
Fıkralar	Hikayeci
Piyanodan ses (şiir)	M. Nurettin

1 Haziran 1930

Nushası 10 k.

6 Aylık: 130 k.

1 senelik: 240 k

MEMLEKET

ÇUKUROVADA

İdarehanesi

Adana Muallimler
birliğinde dairesi
mahsus

Adana muntaka maarif eminliğinin himayesinde
On beş günde bir çıkar

İKTİSADİYAT, EDEBİYAT, HARSİYAT

Sayı: 15—28

1 Haziran 1930

Yıl: 2

« İKTİSADI KONFERANS » TAN

— 5 —

Tasarruf ve kadın — ihtiyaç ve medeniyet

Tasarrufta kadının rolü :

Dünyanın her yerinde erkek istihsalın , kadın istihlâkin timsali addedilirdi . Biri kazanmakla diğeri sarfetmekle mükellefti . Fakat bilhassa son cihan harbinden sonra kadın da geniş miyasta istihsal mevkiine geçti . Bizde esasen eskidenberi köylü kadın müstahsil idi , yalnız şehir kadını müstehlikti . Hayatın zaruretleri bizde dahi münevver şehir kadını kısmen istihsal sahasına attı . Kadınlarımız memuriyetlere girdiler , ticarethanelere sokuldular , musiki ve saire gibi serbest san'atlara sülûk ederek hayatlarını kazanmağa başladılar .

Dünyanın her yerinde kadın istihsal sahasına girmekle beraber istihlâktan vaz geçmedi . Her millette kadın tezyinin , modanın , göreneğin , hulâsa fuzulî masraf-

lar itibarile istihlâkâtın yine en büyük amili oldu . Kadınların ziynet hevesleri , moda inhimakleri beşeriyetin en büyük sarfiyat menbaı oluyor .

İsmet Paşa , iktisadiyatımız hakkındaki tarihî nutkunda kadının bu rolünü hakkile gördüğü içindir ki milli tasarruftan bahsederken en evvelâ Türk kıza ve Türk kadını mevzuubahsetti . Onları evvelâ zikredişinin sebebini de şöyle anlattı : « Çünkü bir yuvaya milli tasarruf ve kanaatkârlık kadınlara yerleşince erkek mukavemet edemez »

Tarihte Türk kadını :

İktisat ve istihlâk cephesinden dahi Türk kadınının ne temiz , ne temiz , ne yüksek , ne ibretli bir fazilet timsali olduğunu bize Türk tarihi de pek güzel surette göstermektedir . « Ahlâkı alâî » de hi-

kâye edildiğine göre Selçuk prenseslerinden bir Türk Hanımı Kazvin şehrinin sahibesidir . Her ilk baharda o şehre gider , civardaki çimenzarda otağ kurarmış .

Kazvinliler beldelerine umumî lağam yapıyorlar . Halktan toplanan para kifayet etmemiş . Gerisini gidip Hanım sultandan istemeğe karar veriyorlar . Bir heyet Prensese otağına varıyor . Lâkin ne görsünler ? Sultan Hanım örgü örmekle meşguldür !

Heyet bu manzarayı görünce şaşırıyor . Böyle örgü örmek fakir kadınların işidir . Demek sultan ne derece hasis olmalı ki böyle adî elişlerine tenezzül ediyor . Artık böyle bir kadından iane istemenin manası yoktur . Heyet geldiğine peşiman olarak dönmek istiyor . Lâkin onlar , açık kalan çadırın kapısından nasıl sultan hanımın örgü ördüğünü gördüyse sultan da onların geldiğini gördü . Çarunaçar otağa giriyorlar . Ve ziyaretlerindeki maksadı anlatıyorlar .

Sultan bunun üzerine diyor ki : halktan topladığımız ianeleri yine halka iade edin , bütün masarifi ben deruhte edeceğim .

Kazvinli heyet bu büyük semahat karşısında şaşırıyor . İçlerinden bir ihtiyar kendini tutamıyarak sultan hanıma samimiyetle kalbini açıyor . Onu elinde örgü ile görünce zahip oldukları fikri ve şimdi de düştükleri hayreti anlatarak meselenin mahiyetini istifsar ediyor . Prensese diyor ki :

— Ben sultanlık işi olmadığı zamanlar böyle elişleriyle uğraş-

rım , bunu yapmayıp ta havaiyatla mı uğraşayım ? Çalışmak her vakit fazilettir . örgü örmekliğim soyumuz için leke değil ebedî şeref-tir .

Ey bu günün Türk Hanımları , dokuz asır evvelki o zengin sultan Hanımın bu sözleri , narin kulaklarınıza birer küpe gibi takılsın , ve hep biliniz ki hiç bir elmas ve purlanta küpe , o sözlerden daha asil bir kıymetle kulaklarınızda parlamıyacaktır .

Tasarrüfta iki mana :

Tasarrüfta iki mana vardır : biri en az istihlâk ile ihtiyacı en iyi temin etmek . Diğeri istihlâktan büsbütün vaz geçerek sarfiyat yapmamak . Birincisine Fransızlar Ekonomi , biz « idare » diyoruz . İdareli kadın demek evini en az masrafla en iyi idare eden demektir . İdaresiz kadın ise çok masraf yapar , fakat evi fenadır .

Ötede evin eşyaları daha sade , fakat zevklidir , beride daha bahalı fakat öteki kadar hoş gitmez . İdareli kadının sofrasında yemekler daha ucuza mal olmuştur , fakat sıhhi ve mugaddidir , beride sofrada daha masraflı , fakat gıda daha az , lezzetli daha fenadır . Ötede çocuklar çok temiz ve ucuz giyinmişlerdir , çünkü elbiselerini anaları dikti , beride çocukların kıyafetleri daha ağır sarfiyatla yapılmıştır , çünkü başkalarına ismarladı .

Ötekinin evinde aşçı bir şey çalıp hizmetçi bir şey aşırılmaz , çünkü hanımın gözleri her şeyi görmekte , eve alınan her şey deftere geçmektedir , beride ise

mütemadiyen eşya zayi olur , kirlardan gıdalar eksilir , çünkü hanımın gözleri sadece moda gazetelerine ve yalnız mağaza vitrinlerine hapsolüp kalmıştır .

İşte iki erkek ki birinin kazancı daha az , fakat yaşayışı daha iyidir , çünkü idareli bir ev hanımı ile evlendi , diğer erkeğin kazancı daha fazla , fakat iki yakası bir araya gelmiyor , çünkü hanımı idareden mahrumdur . Ne saadet evlilikte , ne azap evlilikte , saadet te , azapta kadının idareli olup olmamasından dır .

Mektep programlarımızın ıslahı:

Peki idareli kadın nasıl yetişir? Bu , kadının ne yalnız temiz yürekli olmasile , ne yalnız hassasiyet ve zekâsile , ne yalnız kocasını ve çocuklarını esirgemek için pervane gibi çırpınması ile olamaz . Bu , artık , bir bilgi , bir ihtisas , bir fen , hülâsa bir mektep işidir .

Kadın ev idaresinin ne olduğunu mektep sıralarından öğrenmeğe başlayacak . Hakiki tasarrufun mahiyetini , tasarrufun ilmi ve fenni hüviyetini , gıdaların nasıl alınacağını sıhhi husus atın nasıl temin edileceğini , hem ucuz hem iyinin nasıl elde edileceğini , hem insanca yaşamak , hem aptolca masrafa boğulmanın sırrını hep mekteplerden öğrenecek , ve sonra kendi evini de kendi çocuklarına bir mektep yapacaktır .

Medeni milletlerin hakiki ailelerinde her ev hakikaten bir mekteptir , hem de ameli bir mektep . O muhitlerde nazariyat mekteplerden evlere girdi , ameliyat evlerden

hayata yayıldı . Mektep evi , ev mektebi kuvvetlendiriyor . İkisinin tştirakinden doğan ahenk bütün beldenin senasına bir hava gibi dağılmıştır , ve oralarda , herkes , tasarruf ve iktisadın ne olduğunu , umumî muhitin içinde bile , bir hava gibi teneffüs ediyor .

Biz de muhitimize o havayı , evlerimize o kabiliyeti vermek için , mekteplerimizi bu mahiyete çevirmeği , programlarımızı ona göre ıslah etmeliyiz . Hepimiz tasarruf ve iktisada sahip olabilmek için bunu küçükten itiyat edinmeğe muhtacız .

Ey muallim , o yavrular senin elindedir , onları okutmak ve terbiye etmekle beraber , onlara asıl bu tasarruf ve iktisat kabiliyetini vermekle mükellefsin . Bunu yapmaktır ki şerefın daha yüksek zaferin daha parlak olacak . Sen bu zaferi kazan ki milletin atıdaki zaferini selâmliyalım .

Bir Türk darbı meseli:

Tasarrufun ikinci manası istihlakî tehir etmek , yani ihtiyacı teminden vaz geçmektir . Bunun da müsbet ve menfi iki safhası var . Muzır şeylerde sarfıyattan vaz geçmek kârlı bir tasarruf olabilir . İçki hem kesemize , hem sıhhatimize tokunuyor , vaz geçeriz , bütün seni öksürtüp duruyor , bırak , hem sıhhatin kazansın , hem kesen . Lâkin tasarruf edeceğim diye gıdanı kesmek , masraf az olsun diye gayri sıhhi meskenlerde yaşamak para gitmesin diye çocuğunun mektep masrafını esirgemek ... Yok , tasarrufun bu safhası pinti-

liğe , hamakata gider . tasarruf yapacağız , fakat aptal olmaksızın.

Tasarruf serveti kısmak değil serveti en iyi idare etmektir . Tasarruf mahrumiyet değil haline göre en iyi yaşamaktır . Tasarruf basit gitmek değil hayatı insanca yaşatmaktır . Tasarruf yapacağız diye iptidالية inmiyeceğiz . Medeniyet diye de lükse gitmiyeceğiz gibi . Ne medeniyetin icabatından mahrumiyet , ne medeniyetin israfatına kapılmak , hem medeniyeti , hem kesemizi düşünceğiz . Bunun bir Türk darbimeseli en iyi surette ifade ediyor : « Yorganına göre ayağını uzat ! »

İsmet Paşa da bunu « takatini doğru tartmak » şeklinde ifade ettikten sonra bu iki cepheli hakikatin kıymettar ve veciz bir düsturunu veriyor : « Muktedir olduğundan feda etmemek ve muktedir olmadığınca girişmemek. «Bunun birincisi müterakkiyi , ikincisi kanaatkârı yaratır .

Tasarruf namına ne terakkiden vaz geçeceğiz , ne kanaattan . Tasarruf diye ihtiyacı kesmek , bu kanaati meskenet yapmaktır . Durmak gerilemektir derler . Meskenet ise yosunlu bir durğunluktur . Mıhlanmıyacağız ki tedenni etmiyelim .

Keza « muktedir olduğundan feda etmemek » te lâzımdır . Sermayesini yiyen zengin fakirdir . Madamki bir gün sermayesi kalmıyacak . Sermayesini atıran fakir ise zengindir , değil mi ki sermayesi artıyor , zengin olacak demek . Bizde zengin diye alelumum çok parası olan anlaşılır , Halbuki para ne ka-

dar çok olursa olsun ortada hesap kitap yoksa , o para artmıyor , azalıyorsa öyle adama zengin demezler: Hangi kar sıcağa dayandı?

İhtiyaçların tenevvü ve alâstikiyeti

İhtiyaçları bir kerre zaruri mi diye ayırmak lâzım , Bazı ihtiyaçlarımız vardır ki vaktile hiç de zaruri değilken bu gün zaruri olmuştur . Büyük Frederik çorapsız gezerdi . Çünkü o zaman çorap ihtiyaç değildi . Şimdi ise fakirler dahi haline göre çorap giymektedir ve giyecektir . Binaenaleyh tasarruf namına çorabı atamayız . Ucuz ve yerli çorap giymeyi tercih ederiz . Bunu temin etmekle tasarrufu yaptık demektir .

İhtiyaçların bir de iç ve dış manzaraları var : Elbisenin vazifesi bizi soğuk ve sıcaktan muhafaza - sıdır , gıdanın vazifesi de bizi beslemektir . Bunlar ihtiyaçlarımızın iç manzarasıdır .

Bir elbise bir az hırpalandı mı onu atarız . Baloya aynı elbise ile gitmeyiz , aynı gıdayı , daha pahalı olarak daha lüks lokantadan temin ederiz . Bunlar da ihtiyaçlarımızın dış manzarasıdır .

İç manzarada tasarruf olmaz . O , ihtiyacın ifadesidir . Aldığımız şeyi ihtiyacı temin edemiyecek hale gelince yenilemek mecburiyetindeyiz . Fakat ihtiyaçların dış manzaraları böyle değildir . Oreda muhite tabii , yekdiğerimizden çekiniriz . Her Türk hanımı aynı elbise ile balolara mükerreren gitmek hususunda ittifak etsin: Kimsenin kimseden çekineceği kalmaz . Dış manzarada tasarruf bu ittifakı

Terbiye yazıları :

Con Dövey'in terbiyevî görüşleri

Amerika terbiyecilerinden Con-Dövey'e göre terbiye hayatî ihtiyaçlara dayanan tavî alâka ve faaliyet işidir. Günün ihtiyaçlarına cevap vermek endişesi J. Dövey ve Amerika terbiye sisteminin esasını teşkil ediyor . Asrımıza kadar bir çok pedegoglar terbiyeyi harice tesirlerle içten tışa tabî bir yayıl-
yapmak ve hissiyatı yenmek meselesidir . İhtiyaçların bir de elestiki meselesi var . İhtiyaçlar için ölçüler muayyen değildir . Birine kat'î ihtiyaç olan diğerine olmaz . Sinama , musiki , tiyatro medeni aile bütçelerinin kat'î ihtiyaçlarıdır . Doktor hastasına eğlence tavsiye eder , israf sandığımız eğlence bile yerine göre elzem bir ihtiyaç olur . Müzik birine ruh gıdası , diğerine baş ağrısı , ispor birine ihtiyaç , diğerine yük , eğlence birine tedavi , diğerine israf . Bazı ihtiyaçları yapmamak birine, yapmak diğerine azap olur . İhtiyaçların bu elestikiyetine bakarak tasarruf namına çıkarabileceğimiz dustur şudur : İhtiyaçları kendi kudretimize göre temin etmek , ve gösteriş için , duymadığımız ihtiyacı duymuş gibi görünmemek . Musikiden anlamıyorsun anlıyor görüneceğim diye beyhude masrafe girme !

- Dayam edecek -

İ. Habip

ma ve büyüme işidi. Hayat ve tabiat terbiyevî ufule ve şeniyetler kaynağı , sahasıdır . Terakki tabiiyi bulmak , ona intibakla olabilir. Terbiye körükörüne intibak değil katiyetle görme , yapma ve yaratma işidir . Bugünün terbiyesine yepyeni istikametler veren J. Dövey'in görüşlerini ana hatları halinde arz edelim :

1 — Terbiye içtimai yenilikler temin eder . Tegaddi ve temessüller nasıl fiziki hayatımızı yeniliyorsa terbiye de fikri , hissi ve içtimai hayatımızı besler , yaşattır .

2 — Bu yenileme işi tecrübelerine dayanacaktır . Cemiyet hayatı her türlü tecrübelerine müsaittir ; mektep te küçük mikyasta cemiyetin sunî bir timsalidir ; mektep talebelerine her türlü tecrübelerine müsait tabii imkânları temin etmekle mükelleftir . Asrımızın ilmi ve fennî seciyesinin yükselişi terbiye işini hayatî şeniyetlerden ayırmağı bir kat daha mahzurlu kılmıştır .

3 — Terbiye müşahede anlama ve tecrübe işi olduğundan dressage tedripten ayrılır . Çocuklar zümrevî faaliyetlerle uzvi ve ruhi - zihni hissi , iradî - bir çok meziyetler kazanırlar . Terbiye şuurulu bir intibaktır. Terbiye müşahede etmek , hüküm vermek , karar almak , plân

çizmek , icraetmekten ibarettir .

Terbiye iradî faaliyet , şuurlu şe,niyetler işidir . Dünün mektepleri çocuğu imtihan , not , mükâfat , mücazat d. b.b. haricî vasıtalarla anlamıya , çalıştırmıya özenirlerdi .

Çocuk ruhunun bu gibi sun,i kontrol ve münebbihlere kat,iyen ihtiyacı yoktur. Faaliyet muvaffakiyetler yapılan işten doğan şuurlu alâka ve gayeye göre de takdir edilebilir . Faaliyetler muhit, topluluk , hayret ve teccüs, bir dereceye kadar kitap ve serbest konuşmalardan da doğabilir , diğer tabirle çocuğun tabii ilcaları içtîmaî ihtiyatlara uymıyor . Terbiye bu boşluğu doldurabilir . Asrın terbiye inkılâplarında arzedilen ihtiyaç kılâguzumuzdur . Terbiye işlerinde hayat ve tabiat kanunlarıyla aykırılışmadan ona uymak uzvî ve ruhî tekâmülâ emniyet altına almak için muayyen gayelere matuf alâkalı , şuurlu faaliyetlere bağlanmamız zaruridir .

4 — Öğrenmek dağınık bilgiler biriktirmek değildir, Öğrenmek dedelerin asırlarda yaptıklarını tav'i teşebbüs ve tecrübelerle edinmektir. öğrenilecek olan halin içtîmaî hayat zaruretleri , şeniyetleridir . Zati ve zümrevî teşebbüs ve tecrübeler tarih , cağrafya , hayat bilgisi ve tabiat tetkiki gibi dersler usulu dairesinde idare edilmek , şrtile çok yardım edebilirler .

5 — Tecrübe ve muhakeme aynı ufuleden ibarettir . Y. Dövey muhakemeyi « hadise ve netice arasında münasebeti kat'yetle tespit etmektir» şeklinde tarif ediyorlar.

Muhakeme düşünülecek muayyen bir mevzu , en mantıkî tarzda tetkik ve hâli icabett'rir . Mevzu üzerinde daha iyi aydınlanmak için müşahhas bir misal arz etmeme müsaade buyurulsun :

Yeni mektep çocuklarından — faraza 10 yaşında — bir gurup mektebin tatbikat bahçesinde ziraat tecrübeleri yapmak aynı zamanda ziraat tarihi hakkında malûmat edinmek gibi bir alâka gösterdi . Buradan gadaların t.tkikine , dünyaya dağılışına da geçilebilir . Mevzu şeniyetler üzerinde fıskıran tavs'i alâkalardan kuvvet alarak bir iki aylık mektep işlerine feyizli meceralar açabilir .

Çocuklar kendi kendilerine yapılacak işin projesini çizerler ve projelerini tatbik için de şehrin içerisinde ve ya dışarısında bir çok gezintiler yaparlar , çiftlik , tarla, bağ , bahçe , çiftlik aletleri , hayvanları , mahsul ve s. hakkında doğrudan doğruya tetkiklerde bulunur , resimler yapar , malûmat edinirler . Ferdî ve zümrevî faaliyetler halinde geçen mektep hayatı tamamen bizatihi teşebbüs , tav'i alâka ve faaliyet prensibinden mülhemdir .

Y. Dövey'in iş prensibi asrımızın didaktik ve pedagojik akıntıları üzerinde çok müessirdir . Olgun mesleği hads ve meharetle muttasıf salâhiyettar muallimin idaresinde proje metodu emniyetle bağlanabileceğimiz bir usuldur. Gerek ders mevzuunun int'hapta ve gerek proje dairesinde çalışmalarda çocuklara geniş bir serbesti verilmektedir. Y. Dövey'e göre iş prensibi

Adana Pamukçuluğu

—3—

MAKİNE SİSTEMİNİN FAİDE VE ZARARLARI

Üç sene evvelki Jakar tahririne göre bütün Türkiyede 15711 tane ziraat makinesi vardır . Bunun 989 ni Adana vilâyetinde , 676 sı Cebelibereket , 377 si de Mersin vilâyetindedir ki Çukurova ziraat sahasında cem'an 2033 makine kullanıyor demektir .

Bu rakam Vatanın ziraat makinesi itibarile altıda birinin bu havalide bulunduğunu göstermektedir . Lâkin hakikî mîkdar bu rakamdan çok fazladır . Çukurova makineciliği asıl son üç sene içinde fevkalade inkişaf etmiştir . Makine Ajantalarının verdikleri malumata göre Adanada ziraat makine satışları son üç senede evvelkine nisbetle lâakal bir misli artmıştır .

Bunun böyle olduğunu pamuk zeriyyat mîkdarının mütemadiyen artması ve nihayet geçen sene , Umumi harpten evvelki mîkdarı da aşarak , pamuk hasılatının 150 bin balyayı bulması da isbat etmektedir .

Makine sisteminin bu inkişafı gayet zaruri idi . Arazi geniş , hem uzvi hem de ruhî faaliyetleri ihtiva eder . Gürbüz vücutlu , aydın görüşlü , mütevazın seciyeli , olgun , yaratıcı , mustahsil , demokrat ideal bir şahsiyet te ancak iş prensibile yetişebilir .

Terbiye M. Niğde
Eyup Hamdi

nüfus az olunca , bunu makine ile telâfi etmek lâzımdır .

Saniyen büyük çiftçilik ancak makine ziraatı sayesinde yapılabildi . Çukurova ise vatanın büyük çiftçilik itibarile en ileride giden ve birinci gelen bir sahasıdır .

Salisen ziraat mevsimleri muayyendir . Ve ziraat safahatı bu muayyen zamanlara intibak zaruretindedir . Toprağın hafredilmesi vardır , toprağı ekilmeye salih hale ifrağ lâzım , büyük sahaları hem derin , hem çabuk , hem zamanında hafretmek zaruri , bunu ise ancak makine yapıyor .

Makinenin bu zaruret ve bu kârlarına mukabil şu zararları da var :

1 — Makinenin kendisile , çok defa makineden fazla masrafa mal olan yedek alât ve edevat , ve makinenin gıdası bulunan Benzin , Petrol hep hariçten idhâl ediliyor , bu yüzden millî servet her sene harice milyonlar akmaktadır .

2 — Makineyi mutlak olarak kârlı zannile küçük çiftçiler dahi makine sisteminde müraceat ediyorlar . Halbuki küçük ziraatlarda makine bedeli , tamir masrafları , makinist ücret gibi sarfiyat elde edilen hasılat bedelini geçeceğinden zarar husule gelmektedir .

3 — Çukurovada makineler çok , fakat hakikî makinistler az-

dır . Bu azlık hem makinist ücretlerini artırıyor , bu suretle istihsal pahalıya mal oluyor , hem de ace mi makinistler yüzünden makineler çabuk bozulmak suretile masraf haddinden çok fazla kabarıyor .

4 — Adana ve havalisinde mükemmel atelyalar ve tamirhaneler de yoktur . Bu yüzden bozulan makineler tamir edilmiyor . Adanın en mühim makine satış ticarethanesinde yaptığımız tahkikata göre bir senede bozulan makineler çok olduğu gibi ömrü üç seneyi geçen makine de hemen hiç yokmuş . Bu hâl ziraatımız için bir faciadır . Adana çiftçisinin belini doğrultamamasında bu noktanın çok tesiri var .

5 — Çiftçi makineleri bankalardan aldığı faizli paralarla satın alıyor . Ayrıca makine almağa bu paralar kâfi gelmediği için makine Ajantarı çiftçiye vadeli makine veriyorlar . Tabii bunu yapmak için makine bedelini arttırıyorlar . Çiftçi de atıye ait tediyeleeri kendi için kârlı telakkı ederek vadeli muameleleri tercih ediyor . Halbuki bu sistem « Hâl » i hafifletirken « Atı » yi ağırlatmaktadır .

Makinenin bu mahzurlarına karşı başlıca davaları şu noktalarda görebiliriz :

1 — Bir taraftan makine sistemine devam etmekle beraber , diğer taraftan hayvanat ziraatına da inkişaf vermek lâzımdır , Bütün Türkiyede üç buçuk milyona yakın çeki hayvanatı vardır .

Bundan Adana vilâyetine isabet eden miktar 46790 dır . Çiftçi başına Adana vilâyetinde 0,4 hay-

van isabet ediyor . Halbuki Türkiyede vasatı 1,7 dir . Şu halde Adana çiftçisindeki hayvanat miktarı bütün vatan vasatisinin yarısı kadardır . İşte bu hususu Adana çiftçisi her sene telâfiye çalışmalı , çeki hayvanatı itibarile hiç olmazsa vatandaki vasatı miktarı bulmalıdır .

2 — Küçük çiftçileri makine ziraatından men etmek için en mühim âmil makinenin bu gibi çiftçilere verdiği zarar olmuştur . Adana vilâyetinin 227635 nufusundan 191924 ü çiftçi bulunuyor . Şu halde Adana vilâyetinde halkın yarısı , Cebeliberekette de yarıdan fazlası çiftçilik yapmaktadır . Bu çiftçilerin kısmı azamı ise tabii küçük çiftçilerdir . Bunlar hayvanla ziraat sayesinde ki “ borçlu çiftçi ,, verine “ nakti çiftçi ,, mertebesine çıkacaklardır .

Zaten çiftçilerde nakti servet mertebesine geçenlerin ekserisi hayvanla ziraat yapan küçük çiftçilerdir . Nakti servet şehirlerindeki büyük çiftçilerden ziyade köylerdeki küçük çiftçilerde bulunuyor . Devlet teşkilâtı çiftçilerimize yapacağı rehberlikte bu noktayı daima göz önünde bulundurmalıdır .

3 — Makinest miktarını hem adeden arttırmak , hem de mevcut makinestleri keyfiyeten kıymetlendirmek için ya iktisat , ve ya maarif vekâletinin bu havalide meslekî mektep ve teknik kursları açması lâzımdır . Çiftçi sermayedarlar da bu hayırlı müesseseye tabiatile müzaheret ederler .

4 — Tamirhanelerle atelyeler için de aynı suretle hareket arzu -

Atalar Sözü

— 3 —

— Geçen nushadan mabait —

Arslan ihtiyarlayınca sıçan deliğini gözeltir .

§
Aslan postunda yakışır .

§
Astarı yüzünden bahalı .

§
Asıl zadedden kemlik gelmez .

§
Aslı ne ise nesli de odur .

§
Aşık sazla . maşuk nazla müteselli olur .

§
Aşıka nişan , dervişe bürhan lazımdır .

§
Aşıka Bagdat irak değil .

§
Aşağı bakarım sakahım , yukarı bakarım bıyığım .

§
Aş taşınca kaşığa baha olmaz .
ridir . Billhassa bu hususta ziraat mektebinin makinist kısmı ilk nüve ve istinatgâh da olabilir . Burayı ihtiyaca tekabül edecek şekilde tevsi etmeliyiz .

5 — Faiz meselesine ise atıdaki makalelerde daha umumi şekilde temas edilecektir .

İşte makine ziraatında bu beş nokta üzerinde yapılacak tedbirler bu sistemin zararlarını izaleye kâfi gelecektir .

M. Dündar

Atalar sözünü tutmayanı yabana atarlar .

§
Atalar sözü oğula mirastır .

§
Ata binmeden ayaklarını salama .

§
Ata dost gibi bakmalı düşman gibi binmeli .

§
Ata da soy gerek ite de ,

§
Ata binmekle murat alınmaz .

§
At ölür meydan kalır , yiğit ölür şanı kalır .

§
At ölür it bayram eder .

§
At pazarında eşek satılmaz .

§
At olur meydan olmaz , meydan olur at olmaz .

§
At ile yola giden eşeğin vay haline .

§
At binenin , kılınc kuşananındır .

§
At sahibine göre kişner .

§
Atı zapteden yemdir .

§
At tepmesiz , it kapmasız olmaz .

Atın yerine eşek bağlanmaz .	leğen takar .
§	§
Atta karın , yiğitte burun !	Ayı , ayı iken yenilmesini iste- mez .
§	§
Atlıya saat olmaz .	Ayranım ekşi diyen olmaz .
§	§
Atılan ok geri dönmez .	Ayranı yok içmeğe gümüş köprü ister geçmeğe .
§	§
Ateşin dostluğu olmaz .	Ayran elden su gölden .
§	§
Ateş olmayınca duman tütmez.	Az tamah çok ziyan getirir .
§	§
Ateş yandığı yerde söner .	Az sadaka çok belâ def eder .
§	§
Ateş düştüğü yeri yakar .	Azıcık aşım , ağrısız beşim .
§	ə
Ateş olsa ciürmü kadar yer yakar	Az ver çok yalvar .
§	§
Ateş dumansız , yiğit imansız olmaz .	Aza " nereye gidiyorsun ? „
§	§
Ay ışığında ceviz silkilmez .	demişler " çoğunu olduğu yere „ demiş .
§	§
Ay aydın hesap belli .	Azıksız yola çıkılmaz .
§	
Ay var yılı besler , yıl var ayı besler .	- Sonu var -
§	K. Özdemir
Ayağında don yok başına fes -	

Berhayat Halk şairlerinden :

Aşık Hüseyin

Tahminen 30 yaşlarında orta boylu, gürbüz ve kuvvetli bir halk şairi ki « Meraş » ın « Albüstan » « köylerinden birinde doğdu . [Yemliha oğlu Hüseyin] namını taşır .

Onu bizzat dinledim . Güzel bir sesi var , hem de yanık söylemesini biliyor . İnsan , halk türkülerinin ne candan ve ne samimi bir ruh taşıdığını , onları bizzat dinlerken daha iyi ve daha bariz anlıyor !

333 senesinde askerden kaçtığı için idama mahkûm edilmiş , kurşunlanmak üzere bir ağaca bağlanmış . Aşık Hüseyin kurtulmak ihtimalini düşünerek d'vani harp reisi Tahsin beyden bir ciğara içmek için müsaade alarak şu yolda bir türkü söylüyor :

Akşam kaçtım sabahınan tutarlar ,
Cezası olanı hapse atarlar ,
Ben ölürsem nişanlımı satarlar :
Kıyma Tahsin beyim nolur canıma

*
*
*

Akşam kaçtım sabahleyin gördüler
İdam kararını ne tez verdiler
Gözüm bağlı bir ağaca sardılar
Kıyma Tahsin beyim nolur canıma

*
*
*

Öldürme a beyim mecnun gezerim

Sağ olsam sılaya mektup yazarım
Antep ellerinde kayna mezarım
[Kıyma Tahsin beyim nolur canıma

*
*
*

Uydum şeytana da bilmeden kaçtım
İstersen gel öldür bilmeden kaçtım
Evlâdım öldürdüm kolana düştüm
Kıyma Tahsin beyim nolur canıma

*
*
*

Şu yalan dünyada murat almadım
El vurupta konca gülün dermedim
Nişanlım var daha düğün kurmadım
Kıyma Tahsin beyim nolur canıma

*
*
*

Göstermez vatanı şu yüksek dağlar
Duyarsa nişanlım ah çeker ağlar
Minnetçin olsunlar zabitan beyler
Kıyma . . . . .

*
*
*

Ayların içtimaa dizildi
Kırk yerinden damarlarım kırıldı
Okundu fermanım karar verildi
Kıyma . . . . .

*
*
*

Bir ateş düştü de yanıyor özüm
Bağlamp mendille görür mü gözüm
Ölmesem de bile tutar mı dizim
Kıyma . . . . .

*
*
*

Babam yok ki yaralarım bağhya
Nişanlım görmez ki gönlüm eğliye
Anam yok ki baş ucumda ağhya

Kıyma . . . . .

*
*
*

Oturmuş kâtipler künyemi yoklar
Silada nişanlım yolumu bekler
Bir kuş bunalırsa bir çalı saklar
Kıyma . . . . .

*
*
*

Aşık Hüseyinin gezdim yoruldum
Gözüm bağlı ben ağaca sarıldım
Öldürdün efendim işte dirildim
Kıyma Tahsin Beyim nolur canıma

*
*
*

Şairi hakikaten idamdan ziyade
korkutmak için bu işi yapmış olma-
lılarki şair bu şiirle ölümden kur-
tuluyor .

Aşık Hüseyinin eski devir Bey-
leri için yazmış olduğu bir türküyü
dercediyoruz :

Düşündüm aklıma gör neler geldi
Çekince kılıcı sürüyü böldü
Eski aşiretten ya kimler kaldı
Kardeşile Harbeden Beyler nicoldu

*
*
*

Şimdi olmasında âşkım gücü
Süzülmüş kalmışta altının tuncu
Eski aşiretin hep olmuş pici
Elleri kargılı Beyler nicoldu ?

*
*
*

Şimdi de bulunmaz hiç kalbi kara
Eski Beylerde aradı para
Şimdi fedakârlık edecek sıra

Eski kalbi kara Beyler nicoldu 11

*
*
*

Aşık Hüseyinimde kendimiz yorduk
Açılan bahçenin gülünü dirdik
Şükrolsun Mevlâya biz yola girdik
Medeniyet bilmez Beyler nicoldu

*
*
*

Aşık Hüseyinin yeniliğe olan
temayüllerini gösteren türkülerin-
den biriside şudur :

Ey gönül gülmedin dostun elinden
Bülbül feryat etti konca gülünden
Hiç usanmadın dünya halinden
Gayrı medeniyete gir gönül , gönül

*
*
*

Kaldırıp gamını herdem gülmeli
Girersen meclise kadrin bilmeli
Acer kanun çıktı tahsil görmeli
Vahşilikten vaz geç dur gönül , gönül

*
*
*

Yazılan gelir de neyleyim başa
Akibet varırlar musellâ taşta
Şimdiyece yaşadığımız boşa
Acer medeniyete gir gönül , gönül

*
*
*

Yürekler demirde beynim taşımış
Şimdiyece hep kafalar boşmuş
Gönül dediginde kanatsız kuşmuş
Eski dalgalardan dur gönül , gönül

*
*
*

Aşık Hüseyinin de bir zaman gülmen
Kismet olmayınca gurbete gelmen
-Mabadi on altıncı sahifede -

Ademe götürüldü

(Sevgili kardaşım Taha Ay) a

*Bu gecenin koynunda kızıl bir şafak söktü ,
Her tarafa matemle karışık hüziin döktü .
Cami minaresinde rüzgârla estli ezan ,
Yayıldı boşluklara dilendi bir damla kan ,*

*Haftalarca hayata kapısını kapayan ,
Bir evi baştan başa gezindi durdu bir an . . .
Bağladı bir odada ölümün düğümünü ,
Beyazlara sardılar (Neclanın) on dördünü*

*Uzun uzun ağladı bir kadın derinlerden ,
Neredesin : Melek yavrum sevgili yavrum nerde ? . . .
Yapraklar birer birer soldu yere döküldü ,
Dediler sart bir kız ademe götürüldü .*

Adana : E. M. Mektebi
dördüncü sınıfdan

Necmittin Necip

İbretli Fıkralar :

Sen osun amma . . .

Bir arkadaşım yana yakıla derdini anlattı : Kendisinin Ankarada yüksek bir mevki ihraz etmiş bir arkadaşı varmış , amma nasıl arkadaş , mektepte beraber okumuşlar , pansiyon hayatını İstanbulda beraber geçirmişler o sene ikisi de aynı hayatı yaşamışlar . Dostlukları çok samimi , çok teklifsiz imiş , Gel zaman git zaman , şimdi o arkadaş Ankarada birinci derece sandalyalardan birine oturmuş , kendisinin buna ne haset , ne gıpta ettiği yok , bilâkis arkadaşının bu haklı tefeyyüzünden çok memnun .

Geçenlerde pederinin bir tekaüt meselesinin tesrii için kendisinden ilk defa olarak bir ricada bulunmuş . Bir lütuf yapacak değil , kanunun verdiği bir hakkın bir an evvel tesrii için maiyetine iki kelimelik bir emir verecek . Arkadaşım diyor ki : “ Ne mektubuma cevad verdi , ne meseleyi yaptırdı . Sanki beni hiç tanımyormuş gibi davrandı ! „ Anladım ki arkadaşım ona apaçık , sapsamimi bir mektup yazmış olacak . Büyüyen kimseler küçüklük zamanlarını tahattur etmek istemezler , onlar öyle zannederler ki doğarlarken de büyük doğduler ! Arkadaşım yazdığı o mektupla Ruhiyatın bu en hakiki kanununu bilme-

menin cezasını çekmiş , yalnız teselli olsun diye değil , biraz da ibret alsın diye kendisine şu hikâyeyi anlattım :

Vaktile iki mektep arkadaşı varmış . Bunlar aralarında bir mukavele yapmışlar . Madamül hayat birbirlerini unutmayacaklar . hankisi büyük bir adam olursa diğerine yardım edecek . .

Bu hususta yekdiğerile aht ve andetmişler Fakat düşünmüşler ki ilerde bunlar birbirlerini nasıl tanıyacaklar ? Bunun üzerine aralarında bir parola kararlaştırıyorlar : Hangisi hangisinin yanına varırsa “ Ben oyum ! „ Diyecek , öteki derhal tanıyacak . İşte bu iki arkadaş yekdiğerine “ ben oyum „ parolasile bağlanmışlar .

Bir gün bu iki arkadaştan biri hasbettali yüксеle yüксеle nazaret mevkiine kadar çıkıyor , diğeri de hasbelkâder inliye inliye en fakir bir derkede kalıyor . Nihayet günün birinde tesadüfen o eski arkadaşının Nazır olduğunu öğreniyor . Artık zavallı fakirin keyfine payan olur mu ? Hemen soluğu nazarete alıyor . Doğru palas pandaras Nazırın yanına girecek , lâkin kap cılar bu üstü başı yırtık adamı içeri koymamak istiyorlar , o bağı rıyor :

- Mabadi onaltıncı sahifede -

Piyanodan Ses

Hocam Ziya Aclan Beye

*Bir hazin ses .... Sonra uzun bir uğuldama . .
Aksediyor karanlıkta kala.ı odama .
Damla damla içiriyor her nağmesini ,
Titreyerek dalgalanan yanık sesini .....*

*Bir an küçük bir fasıla sonra pèsinden ,
Başlıyarak aglatıyor dert bestesinden .
Dökülüyor öten sesler hep kırık, kırık ..
Bir alev mi , bir tufan mı ah bu huçkırık . ...*

*Bu piyano ne söylüyor ah neler neler ?
Benim için bir hançerdir inildemeler ....
Zaptolunmaz bir arzuyu söküp atıyor .
Mazideki günlerimi hatırlatıyor ...:*

Can Nurettin

Sen osun amma

- *Öndördüncü sahifeden mabail -*

— Canım • ben oyum! » bırakın, siz bilmezsiniz ben oyum !

Nazır kapının önünde bu gürültüyü işitince zikle basıp hademeyi çağırıyor :

— O gürültü ne ?

— Efendimiz , deli gibi bir adam mutlaka girmek istiyor .

— Bırakınız girsin !

Bizim fakir içeri giriyor , dudaklarında mesut bir tebessüm , artık fakirden kurulacağına emin , lâubali bir yürüyüşle Nazırın masasına doğru giderken Nazır hâdit ve vakur soruyor :

Ne istiyorsun ? Bir işin mi var?

— Hayır , « ben oyum ! »

— Sen o musun ? Bu ne demek?

—Evet ben oyum, hani unuttunmu mektepte iken ...

Nazır işi tabii derhal çakıyor , fakat işte verdiği cevap :

— Anladık, sen osun amma bak, ben o değilim !!

Kikâyet

Aşık Hüseyin

- *On ikinc sahifeden mabail -*

Medeniyet görmessen adam olman
Gayrı medeniyete gir gönül , gönül

* * *

Avşar toprağında Âşık Hüseyin
gezerken bir punar başında bir
kıza tesadüf ediyor , o kızıdan bir
tas su istiyor . Kız :

— İsmi ne ?

Diye soruyor . Âşık Hüseyin-
cevap verdikten sonra kız :

— Öyle ise bana bir türkü yak,
sana bir tas su vereyim . Diyor .

Aldı Hüseyin :

Eğlen güzel bir defterin açayım
Can tatlıdır ben bu candan geçeyim
Et müsaade bir su ver de içeyim
Öyle gitmez misin dilber yeluna

* * *

Meğer kızda Âşıkmiş , buna
cevap veriyor :

Aldı kız :

Boş yerlere ben ömrümü geçirmem
Şahanım var ben elimden kaçırmam
Minnet etme bana suyum içirmem
Eğleme beni de gidem yoluna

* * *

Aldı Hüseyin :

Aman güzel dertli sinem deldirme
Bütü avşarlari bana güldürme
Bir tas su için beni öldürme
Suyumu verde öyle git yoluna

Sonu var

H. Gök Alp

286

Selânik Bankası

Rubu asırlık

Türk Anonim Şirketi

Merkezi : İstanbul

Şubeleri : Adana , Mersin , Samsun , İzmir , İstanbul , Galata
Selânik, Kavala

Tasarruf sandığı

Yüzde beş faiz verir

Kambiyo muamelâtı pek vasidir

Telgraf adresi : SALONIKBANK

Hilâl kırtasiye

mağazası

Saat kulesi dibinde

Bedri beyin kütüphanesi

Her nevi kırtasiye levazımı ile her çeşit kitabı
orada bulursunuz

İsmail Habip beyin

“ Teceddüt edebiyatı „ tarihile

Neler dediler ?

namındaki kitap orada satılır

Adana : Türk Sözü matbaasında tabedilmiştir